



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ
& ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
Τηλ. επικ.: 213 130 7633
213 130 7621
.....213 130 7628
Email koinovouleftikos@justice.gov.gr

Αθήνα, 23 - 03 - 2023
Αρ. Πρωτ.: 5

Προς:

Τη Βουλή των Ελλήνων
Δ/νση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Αναφορών

Κοιν.:

1. Υπουργό Εργασίας
& Κοινωνικών Υποθέσεων
2. Υπουργό Προστασίας του Πολίτη
3. Βουλευτές: κ.κ. Ν. Ηγουμενίδη,
Σ. Βαρδάκη
& Χ. Μαμουλάκη
(δια της αρμόδιας Υπηρεσίας
της Βουλής των Ελλήνων)

Αναφορά: 887/11-01-2023

Σε απάντηση της υπ' αριθ. 887/11-01-2023 Αναφοράς και του επ' αυτής συνημμένου εγγράφου (αρ. πρ.3320/28-12-2022) του Συνδέσμου Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου που κατέθεσαν στη Βουλή των Ελλήνων οι βουλευτές κ.κ. Ν. Ηγουμενίδη, Σ. Βαρδάκη και Χ. Μαμουλάκη, με θέμα «Προτάσεις για την προστασία παιδιών θυμάτων – μαρτύρων κακοποίησης» σας γνωρίζουμε –κατά λόγο αρμοδιότητας- τα ακόλουθα:

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης τα τελευταία τρία χρόνια έχει αναλάβει κεντρικό ρόλο στην προστασία της ανηλικότητας, με σειρά δράσεων και πρωτοβουλιών που στοχεύουν στην πάταξη της παιδικής εκμετάλλευσης, στην καταπολέμηση της παιδικής βίας και κακοποίησης, αλλά και στην εξασφάλιση της άμεσης πρόσβασης των παιδιών στην δικαιοσύνη. Στην κατεύθυνση αυτή, έχει δημιουργηθεί ένα πολυδιάστατο πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων των ανηλίκων. Η προσπάθεια αυτή του Υπουργείου Δικαιοσύνης καταγράφεται στον φετινό πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ, όπου στον τομέα της δικαιοσύνης (EU Justice Scoreboard), η Ελλάδα σημείωσε τη μεγαλύτερη πρόοδο σε σχέση με τα υπόλοιπα κράτη-μέλη και πλέον βρίσκεται στις πρώτες θέσεις στους σχετικούς με τη φιλικότητα του συστήματος δικαιοσύνης προς τα παιδιά δείκτες. Ειδικότερα:

1.Σχέδια Δράσης: Το Υπουργείο Δικαιοσύνης συμμετέχει ενεργά στην υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την πρόληψη και αντιμετώπιση της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών. Το σχέδιο βασίζεται στις αρχές της διεθνούς Σύμβασης Lanzarote του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών ενάντια στην σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση (που έχει ήδη κυρωθεί από το Ελληνικό κοινοβούλιο από το 2008, ν. 3727/2008) και στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών για την περίοδο 2020-2025. Ταυτόχρονα, υλοποιείται το πρώτο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το οποίο αφορά την περίοδο 2021-2023, και αποτελεί μία ολοκληρωμένη οριζόντια στρατηγική για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού με άξονες προτεραιότητας μεταξύ άλλων μία δικαιοσύνη φιλική προς τα παιδιά. Παράλληλα, το Υπουργείο Δικαιοσύνης συμμετείχε ενεργά στην αναληφθείσα από το Συμβούλιο της Ευρώπης πρωτοβουλία με θέμα

«Διαβούλευση με παιδιά στη διαδικασία οικοδόμησης ενός νέου Συμβουλίου της Ευρώπης με θέμα: Στρατηγική για τα δικαιώματα του παιδιού (2022-2027)» με στόχο την ενίσχυση της ισότιμης συμμετοχής των παιδιών στη λήψη αποφάσεων με βάση το άρθρο 12 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Η νέα στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρώπης, στην οποία η Ελλάδα συνέβαλε μέσω της συμμετοχής της στη διαδικασία διαβούλευσης, παρουσιάστηκε στη Ρώμη τον Απρίλιο του 2022 στο πλαίσιο Συνεδρίου Υψηλού Επιπέδου.

2. Λειτουργία «Σπιτιού του Παιδιού» της Αθήνας: Μετά από ενέργειες, συνεχείς παρεμβάσεις, πρωτοβουλίες και διαρκή συνεργασία με άλλους φορείς αντιμετωπίστηκαν οι πρακτικές δυσχέρειες και τον Δεκέμβριο του 2021 τέθηκε για πρώτη φορά σε λειτουργία το Αυτοτελές Γραφείο Προστασίας Ανήλικων Θυμάτων (θεσμός «Σπίτια του Παιδιού») της Αθήνας, ένας ειδικά διαμορφωμένος χώρος στον οποίο λαμβάνει χώρα παρουσία ειδικά εκπαιδευμένου ψυχολόγου ή παιδοψυχιάτρου η εξέταση ως μάρτυρα του ανήλικου θύματος σε ιδιαιτέρως ειδική εγκλήματα όπως τα εγκλήματα κατά της γενετήσιας αξιοπρέπειας. Η λειτουργία του «Σπιτιού του Παιδιού» επιτρέπει τη διεξαγωγή της κατάθεσης-εξέτασης ανήλικων θυμάτων στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους με συνέπεια η ακρόαση των παιδιών να γίνεται σε φιλικό προς αυτά περιβάλλον, ώστε να αποφεύγεται η δευτερογενής θυματοποίηση κατά την ποινική διαδικασία, να γίνεται βέλτιστη απονομή της δικαιοσύνης, και εν τέλει οι ποινικές διαδικασίες να ανταποκρίνονται πλήρως στις ιδιαίτερες ανάγκες των παιδιών.

3. Επιμορφώσεις : Πολύ σημαντικές πρωτοβουλίες έχει λάβει το Υπουργείο Δικαιοσύνης σε συνεργασία με την Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών για την υλοποίηση διεπιστημονικών σεμιναρίων για τη φιλική στα παιδιά δικαιοσύνη και τα δικαιώματα των παιδιών-θυμάτων εγκληματικών πράξεων που βασίζονται στις κατευθυντήριες οδηγίες του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. Συγκεκριμένα:

- Στις 5 και 6 Μαΐου 2022 έλαβε χώρα στην ΕΣΔι επιμορφωτικό σεμινάριο με θέμα «Χάρτης θεμελιωδών Δικαιωμάτων – Δικαιώματα του παιδιού – Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη». Το σεμινάριο περιελάμβανε εξαιρετικά σημαντικές θεματικές μεταξύ των οποίων: τα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία μετά την κύρωση της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού καθώς και βιωματικά εργαστήρια και πρακτικά ζητήματα της «Φιλική δικαιοσύνη προς τα παιδιά στην έννομη τάξη». Οι παραπάνω σύγχρονες θεματικές προσεγγίζουν τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο με νομική αρτιότητα, πληρότητα και διεπιστημονικότητα τη φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη, κάτι που αποκτά ιδιαίτερη σημασία αν ληφθεί υπόψη πως οι δικαστικοί λειτουργοί αποτελούν τον βασικό παράγοντα μέσα από τον οποίο διέρχεται η εφαρμογή της νομοθεσίας.
- Στις 20 και 21 Οκτωβρίου 2022 πραγματοποιήθηκε επιμορφωτικό σεμινάριο στην ΕΣΔι με θέμα : «Τα δικαιώματα των θυμάτων εγκληματικών πράξεων (ιδίως στα εγκλήματα παράνομης διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων, ενδοοικογενειακής βίας και κατά της γενετήσιας ελευθερίας)».
- Στις 8 και 9 Δεκεμβρίου του 2022 πραγματοποιήθηκε στην ΕΣΔι επιμορφωτικό σεμινάριο με θέμα «Η ενδοοικογενειακή βία – Αστική και ποινική διάσταση»
- Στο νέο νομικό πλαίσιο για την Εθνική Σχολή Δικαστικών λειτουργών (ν. 4871/2021) και συγκεκριμένα στο θεματολόγιο των προγραμμάτων υποχρεωτικής επιμόρφωσης των δικαστικών λειτουργών προστέθηκαν τα δικαιώματα ανηλίκων και αρχές της φιλικής στα παιδιά δικαιοσύνης. Τα σεμινάρια αυτά είναι υποχρεωτικά και για πρώτη φορά οι αρχές της φιλικής προς τα παιδιά δικαιοσύνης αποτελούν κομμάτι της πάγιας επιμόρφωσης των δικαστικών λειτουργών (η συγκεκριμένη πρωτοβουλία αποτυπώνεται και στην Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Κράτος Δικαίου για το 2022).

- Προσθήκη (μετά από πρόταση προς το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής) στα Εργαστήρια Δεξιοτήτων ύλης σχετικής με τα ανθρώπινα δικαιώματα με έμφαση στα δικαιώματα του παιδιού. Οι σχετικές θεματικές ενότητες (ενδεικτικά αναφέρονται το Σύνταγμα της Ελλάδος, η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τα δύο Πρωτόκολλα για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε., η ενημέρωση για τους εθνικούς φορείς στους οποίους μπορούν να προσφύγουν τα παιδιά για λήψη συμβουλών και βοήθειας) θα ενισχυθούν και θα επιτονιστούν στο περιεχόμενο σπουδών και τη διδακτέα ύλη των Προγραμμάτων Σπουδών, και συγκεκριμένα των γνωστικών αντικειμένων της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου, καθώς και της Οικιακής Οικονομίας Γυμνασίου.»

4. Τροποποιήσεις ΠΚ και ΚΠΔ: Η προστασία της ανηλικότητας με έμπρακτες μεταρρυθμίσεις αποτελεί απόλυτη προτεραιότητα του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Στο πλαίσιο αυτό, οι πρόσφατες αλλαγές του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας κινήθηκαν προς την κατεύθυνση του εξορθολογισμού των προβλεπόμενων ποινών και της αυστηροποίησης των διατάξεων, με σκοπό την αποτελεσματική προστασία των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και τον κολασμό των εγκλημάτων που στρέφονται κατά ανηλίκων. Μέρος των τροποποιήσεων αυτών στην ποινική νομοθεσία, αποτέλεσε και η αύξηση της εκτιομένης επιβληθείσας ποινής στους καταδικασθέντες των εγκλημάτων αυτών. Ωστόσο, στόχος του Υπουργείου Δικαιοσύνης δεν είναι μόνο η αυστηροποίηση της τιμώρησης των εγκληματιών που στρέφονται κατά ανηλίκων, αλλά και η λήψη ρυθμίσεων που αποσκοπούν στην πρόληψη, στην βελτίωση της θέσης του θύματος, στον αποτελεσματικότερο εντοπισμό των εγκλημάτων αυτών, και στην ταχύτερη και αποτελεσματικότερη εκδίκασή τους. Μερικές σημαντικές αλλαγές που έχουν συντελέσει στην δημιουργία ενός αυστηρού πλαισίου προστασίας της ανηλικότητας είναι:

- Προστέθηκε στην διάταξη του βιασμού περίπτωση τέλεσης του αδικήματος σε βάρος ανηλίκου με **μοναδική** προβλεπόμενη ποινή την ισόβια κάθειρξη. Πρόκειται για νεοπαγή πρόβλεψη, με την οποία καθίσταται σαφής με τον πλέον εμφατικό τρόπο η βούληση του νομοθέτη για την απόλυτη προστασία των εννόμων αγαθών της ζωής, της γενετήσιας ελευθερίας και της ανηλικότητας.
- Άλλαξε ο χρόνος έναρξης της παραγραφής των αδικημάτων της εμπορίας ανθρώπων, της αρπαγής ανηλίκου και των αδικημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, και η παραγραφή ξεκινά πλέον από την ενηλικίωση του ανηλίκου με παρέκταση ενός επιπλέον έτους, εφόσον η πράξη είναι πλημμέλημα ή τριών επιπλέον ετών, εφόσον η πράξη είναι κακούργημα. Συγκεκριμένα, η παραγραφή ξεκινά στα 19 έτη για πλημμέλημα κατά της γενετήσιας ελευθερίας σε βάρος ανηλίκου και στα 21 έτη για κακούργημα κατά της γενετήσιας ελευθερίας σε βάρος ανηλίκου. Με τη νέα αυτή ρύθμιση δίνεται η δυνατότητα, ειδικά για τα αδικήματα αυτά, τα οποία έχουν μία ιδιαίζουσα λόγω της φύσης τους απαξία, να υπάρξει επαρκής χρόνος, κατά τον οποίο ο ανήλικος θα μπορεί να τα καταγγείλει και η Πολιτεία θα μπορεί να τα διώξει ώστε να διασφαλίζεται ότι δε θα μένουν ατιμώρητα.
- Προβλέπεται πλέον η αυτεπάγγελτη δίωξη των αδικημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας όταν στρέφονται σε βάρος ανηλίκων. Έτσι, η προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας (άρθρο 337 ΠΚ) και η προσβολή της γενετήσιας ευπρέπειας (άρθρο 353 ΠΚ) για τους ανηλίκους διώκεται πλέον αυτεπαγγέλτως. Με την ρύθμιση αυτή η προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας διώκεται αυτεπαγγέλτως, όταν έχει ως θύμα ανήλικο πρόσωπο, ηλικίας από δώδεκα έως δεκαοκτώ ετών, καθώς κάτω των δώδεκα ετών η πράξη είναι βαρύτερη και αυτεπαγγέλτως διωκόμενη. Προηγουμένως οι πράξεις αυτές διώκονταν κατόπιν εγκλήσεως, εντός προθεσμίας τριών μηνών, με αποτέλεσμα η προθεσμία αυτή να κρίνεται ως ασφυκτική για την καταγγελία τους. Πλέον, μετά τις

πρόσφατες τροποποιήσεις ο χρόνος καταγγελίας του αδικήματος αυτού είναι πέντε έτη και ο εισαγγελέας δύναται να ασκεί δίωξη και κατόπιν αναφοράς, μήνυσης ή άλλης πληροφορίας ότι διαπράχθηκε το αδίκημα.

- Επεκτάθηκε η ρήτρα επικουρικότητας του αδικήματος του άρθρου 339 ΠΚ σε σχέση με το αδίκημα του άρθρου 342 ΠΚ, εκτός εκείνου του άρθρου 351Α ΠΚ - οι ποινές που προβλέπονται για το αδίκημα της γενετήσιας πράξης με ανήλικο έναντι αμοιβής, ήτοι στην παρ. 1 του άρθρου 351Α ΠΚ, αυστηροποιούνται και τα ηλικιακά όρια διευρύνονται με την ίδια λογική που ακολουθείται σε όλο το 19ο Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα. Ταυτόχρονα, απαλείφεται η διαζευκτικότητα των ποινών ισόβιας ή πρόσκαιρης κάθειρξης στην περίπτωση που η πράξη της παρ. 1 του ίδιου άρθρου είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο του παθόντος και παραμένει μόνο η ποινή της ισόβιας κάθειρξης -, ώστε το αδίκημα της γενετήσιας πράξης με ανήλικους (339 ΠΚ) να είναι επικουρικό τόσο σε σχέση με αυτό της γενετήσιας πράξης με ανήλικο έναντι αμοιβής (351Α ΠΚ), όσο και με εκείνο της κατάχρησης ανηλίκων (342 ΠΚ). Ο λόγος είναι ότι η κύρια απαξία σε όλα αυτά τα αδικήματα βρίσκεται στην προσβολή της ανηλικότητας, οπότε η βαρύτερη κάθε φορά μορφή εμφάνισής της, είτε η γενετήσια πράξη γίνεται έναντι αμοιβής είτε με κατάχρηση σχέσης εμπιστοσύνης ή φύλαξης, καλύπτει πλήρως τη σχετική απαξία της προσβολής. Ιδιαίτερα σημαντική αλλαγή είναι ότι για την περίπτωση του αδικήματος των γενετήσιων πράξεων με ανήλικους ή ενώπιόν τους (άρθρο 339 ΠΚ) το αδίκημα στη βασική του μορφή τιμωρείται πλέον μόνο ως κακούργημα, απαλείφεται δηλαδή η περίπτωση της πλημμεληματικής τιμώρησης. Στην ίδια λογική έχουν αναδιαμορφωθεί σε όλο το 19ο Κεφάλαιο τα ηλικιακά όρια των ανηλίκων και έχουν αναπροσαρμοσθεί και αυστηροποιηθεί οι προβλεπόμενες ποινές.

- Το αδίκημα της τέλεσης γενετήσιων πράξεων με ανήλικους (αποπλάνηση ανηλίκων) αποτελεί πλέον κακούργημα σε όλες τις μορφές του. Κατά συνέπεια αν σήμερα κάποιος αποπλανήσει ανήλικο έως 12 ετών η προβλεπόμενη ποινή είναι κάθειρξη από 10-15 έτη και αν αποπλανήσει ανήλικο από 12-15 ετών η προβλεπόμενη ποινή είναι κάθειρξη από 5-15 έτη. Στην ίδια λογική έχουν αναδιαμορφωθεί σε όλο το 19ο Κεφάλαιο τα ηλικιακά όρια των ανηλίκων και έχουν αναπροσαρμοσθεί και αυστηροποιηθεί οι προβλεπόμενες ποινές (π.χ. κατάχρηση ανηλίκων, πορνογραφία ανηλίκων, γενετήσια πράξη με ανήλικο έναντι αμοιβής). Πριν της τελευταίας αλλαγής το αδίκημα της τέλεσης γενετήσιων πράξεων με ανήλικους (αποπλάνηση) τιμωρούνταν ανάλογα με την ηλικία του ανηλίκου. Έτσι, τιμωρούνταν ως πλημμέλημα αν ο ανήλικος ήταν από 14-15 ετών με ποινή φυλάκισης από 2- 5 έτη. Αν ο ανήλικος ήταν από 12 – 14 ετών με κάθειρξη από 5-10 έτη και αν ο ανήλικος ήταν έως 12 ετών με κάθειρξη από 5 – 15 έτη.

- Επεκτάθηκε το αξιόποιο στην παρ. 2 του άρθρου 360Α ΠΚ, που αφορά στην εκμετάλλευση του υιοθετημένου παιδιού, προκειμένου να καλύψει ως δράστη, εκτός από αυτόν που δίνει κάποιον σε υιοθεσία ή μεσολαβεί σε αυτή, και εκείνον που υιοθετεί το παιδί, αποκομίζοντας έτσι ο ίδιος ή προσπορίζοντας σε άλλον αθέμιτο όφελος.

- Τέλος, όσον αφορά στην τιμώρηση των εγκληματιών που στρέφονται κατά ανηλίκων, στα άρθρα 105Β-110Α ΠΚ που ρυθμίζουν την απόλυση καταδίκου υπό όρο, σκοπείται η ενίσχυση της αντεγκληματικής αποτελεσματικότητας λόγω της μείζονος βαρύτητας και της συχνότητας εμφάνισης των συγκεκριμένων εγκλημάτων. Η ενίσχυση αυτή επιτυγχάνεται όχι μόνο με την απειλή σε επίπεδο αυξημένων κυρώσεων, αλλά και με την αυστηροποίηση των προϋποθέσεων της απόλυσης υπό όρο στο επίπεδο έκτισης των ποινών. Ειδικότερα με τη νέα ρύθμιση του άρθρου 105Β, αυστηροποιούνται οι τυπικές προϋποθέσεις για την απόλυση υπό όρο του κρατούμενου. Με την παρ. 1, σε περίπτωση πρόσκαιρης κάθειρξης για τα εγκλήματα όπως, ο βιασμός ανηλίκου, η εμπορία ανθρώπων, η αρπαγή ανηλίκου, και όλα τα κατά της γενετήσιας ελευθερίας εγκλήματα, δίνεται η δυνατότητα για απόλυση υπό όρο μόνο αν έχουν εκτιθεί με ευεργετικό υπολογισμό τα

τέσσερα πέμπτα (4/5) της ποινής. Άρα, από τα τρία πέμπτα (3/5) που ίσχυε, πλέον η ελάχιστη έκτιση της ποινής αυξάνεται στα τέσσερα πέμπτα (4/5). Με την παρ. 6 για τα παραπάνω εγκλήματα, απαιτείται πραγματική παραμονή σε σωφρονιστικό κατάστημα, ίση με τα τρία πέμπτα (3/5) της ποινής (πραγματική έκτιση της ποινής). Άρα, από τα δύο πέμπτα (2/5) που ίσχυε, σήμερα η ελάχιστη έκτιση της ποινής αυξάνεται στα τρία πέμπτα (3/5). Ακόμη, προβλέπεται ότι σε περίπτωση καταδίκης για τα παραπάνω εγκλήματα σε ποινή ισοβίου καθείρξεως, το κατώτατο όριο παραμονής στο σωφρονιστικό κατάστημα του καταδίκου αυξάνεται από δεκαέξι (16) έτη σε δεκαοκτώ (18) έτη (πραγματική έκτιση)

5. Θεσμοθέτηση Ειδικού Ποινικού Μητρώου για ειδηγθή εγκλήματα κατά ανηλίκων: Με πρωτοβουλία του Υπουργείου Δικαιοσύνης προστέθηκε ως περίπτωση εγγραφής στο δελτίο ποινικού μητρώου κάθε ασκηθείσα ποινική δίωξη για τα εγκλήματα που προβλέπονται στα άρθρα 299,312,323Α ,324, στο 19ο Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα και στον Ν. 3500/2006, όταν αυτά στρέφονται σε βάρος ανηλίκου, μέχρι την αμετάκλητη εκδίκαση της υπόθεσης. Με τη ρύθμιση αυτή, κατέστη σαφές ότι αποτελεί απόλυτη και αδιαπραγμάτευτη προτεραιότητα του Υπουργείου Δικαιοσύνης η προστασία της ανηλικότητας, την οποία προάγει ως την ύψιστη υποχρέωση της Πολιτείας. Το ειδικό σκέλος ποινικού μητρώου για αδικήματα εις βάρος ανηλίκων περιλαμβάνεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Κακοποίηση και Εκμετάλλευση που παρουσιάστηκε πρόσφατα από τον Πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη στη Βουλή. Με την αλλαγή που ψηφίστηκε με ευρεία πλειοψηφία στις 17/11/2022 θα εγγράφεται στο δελτίο ποινικού μητρώου κάθε ποινική πληροφορία για σοβαρά εγκλήματα όπως η ανθρωποκτονία, η σωματική βλάβη, η εμπορία ανθρώπων, η αρπαγή, τα εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και οι πράξεις ενδοοικογενειακής βίας όταν στρέφονται σε βάρος ανηλίκων. Με τον τρόπο αυτόν θωρακίζεται έτι περαιτέρω η προστασία της ανηλικότητας όταν προσβάλλονται τα έννομα αγαθά της γενετήσιας ελευθερίας, της προσωπικής ελευθερίας, της ζωής και της σωματικής ακεραιότητας των ανηλίκων. Δημιουργείται ουσιαστικά μία βάση δεδομένων η οποία παρέχει περαιτέρω εγγυήσεις προστασίας της ανηλικότητας, σε δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς που το αντικείμενό τους άπτεται της προστασίας, φροντίδας, περίθαλψης και εκπαίδευσης των ανηλίκων. Η συγκεκριμένη πρόβλεψη συμφωνεί τόσο με την Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού όσο και με τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών κατά της γενετήσιας εκμετάλλευσης και κακοποίησης (Σύμβαση Lanzarote). Στο πλαίσιο αυτό, διασφαλίζεται έτι περαιτέρω η προστασία της ανηλικότητας σε επαγγελματικές δραστηριότητες που έχουν τακτικές επαφές με παιδιά, καθώς πλέον θα καθίσταται εφικτός ο έλεγχος των εργαζομένων και των εθελοντών που απασχολούνται στα επαγγέλματα αυτά, τόσο κατά το στάδιο της πρόσληψής τους, όσο και κατά τη διάρκεια της άσκησης των καθηκόντων τους με την εγγύηση της αξιοπιστίας του ποινικού μητρώου και την εποπτεία της εισαγγελικής αρχής. Η τελευταία αυτή πρωτοβουλία σε συνδυασμό με τις τροποποιήσεις του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης των δικαιωμάτων των ανήλικων θυμάτων, το πρώτο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τη λειτουργία του «Σπιτιού του Παιδιού» (που επιτρέπει τη διεξαγωγή της κατάθεσης ανήλικων θυμάτων σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο με συνέπεια η ακρόασή τους να γίνεται σε φιλικό προς αυτά περιβάλλον) αποδεικνύουν πως η προστασία των παιδιών αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα για την Κυβέρνηση. Ωσαύτως, είναι φανερό ότι το Υπουργείο Δικαιοσύνης πρωτοστατεί στην προσπάθεια προστασίας των

δικαιωμάτων των ανηλίκων, ενισχύοντας συνεχώς το προστατευτικό νομικό πλαίσιο και προωθώντας την άμεση και αποτελεσματική πρόσβασή τους στη Δικαιοσύνη.

6. Φορείς του Υπουργείου Δικαιοσύνης, (ΥΔ), στις αρμοδιότητες των οποίων υπάγεται μεταξύ άλλων και η προστασία των ανηλίκων:

- οι Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής (ν. 378/1976 ΦΕΚ Α' 171, π.δ. 49/1979 ΦΕΚ Α' 11, ν. 1941/1991 ΦΕΚ Α' 41, π.δ. 195/2006 ΦΕΚ Α' 199 και π.δ. 96/2017 (ΦΕΚ Α' 136) και π.δ. 6/2021 (ΦΕΚ Α' 7)
- οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων (α.ν. 2724/1940 ΦΕΚ Α' 449, ν. 2298/1995 ΦΕΚ Α' 62 όπως τροποποιήθηκε με το αρ. 11 του ν. 3860/2010 ΦΕΚ Α' 111 και ν. 4109/2013 ΦΕΚ Α' 16), ως ισχύουν και
- τα Αυτοτελή Γραφεία Προστασίας Ανηλίκων θυμάτων «Σπίτια του Παιδιού» προκειμένου τα θύματα εγκληματικών πράξεων να προστατεύονται κατάλληλα για να συμμετέχουν στις ποινικές διαδικασίες.

Ειδικότερα:

➤ Οι Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής (ΥΕΑ & ΚΑ) είναι περιφερειακές Υπηρεσίες του ΥΔ που λειτουργούν στην έδρα κάθε Πρωτοδικείου. Αποτελούν τον κύριο φορέα εξωιδρυματικής μεταχείρισης ανηλίκων που βρίσκονται σε σοβαρό κίνδυνο να γίνουν δράστες αξιόποινων πράξεων ή έχουν ήδη εμπλακεί με τον ποινικό νόμο και έχουν ως κύρια αποστολή την εξατομικευμένη παρέμβαση και υποστήριξη τους με απώτερο στόχο την πρόληψη και αντιμετώπιση της ανήλικης παραβατικότητας. Στο πλαίσιο αυτό παρέχουν υποστήριξη στους ανήλικους, ηλικίας 8 έως 18 ετών, μέσω προληπτικών παρεμβάσεων αλλά κυρίως μέσω της υλοποίησης των αναμορφωτικών μέτρων που προβλέπει η σχετική νομοθεσία (αρ. 122 Ποινικού Κώδικα Α' 95/2019), ως ισχύει.

➤ Οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων (εφεξής ΕΠΑ) αποτελούν Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ν.π.δ.δ.), ευρισκόμενα υπό την εποπτεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, με σκοπό την ενεργό συμβολή στην πρόληψη της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων που παρουσιάζουν παραβατική συμπεριφορά ή που βρίσκονται σε κίνδυνο θυματοποίησης. Για το σκοπό αυτό, παρέχουν υλική, κοινωνική και ψυχολογική στήριξη στους ανήλικους και στις οικογένειές τους, επαγγελματική κατάρτιση, εκπαίδευση, πολιτιστική καλλιέργεια, ψυχαγωγία και στέγη. Επίσης μπορούν να διοργανώνουν επιστημονικές ημερίδες και συνέδρια και να συμμετέχουν σε έρευνες και προγράμματα για την αντιμετώπιση θυματοποίησης και εγκληματικότητας ανηλίκων. Έχουν συσταθεί συνολικά 18 δομές ωστόσο πολλές εξ αυτών δεν λειτουργούν εξαιτίας της υποστελέχωσης και της υποβάθμισης που υπάρχει από τα προηγούμενα χρόνια. Στέγες φιλοξενίας με δυνατότητα διαμονής των ανηλίκων λειτουργούν σήμερα οι ΕΠΑ Αθήνας, Πειραιά και Ηρακλείου Κρήτης επισημαίνοντας τον πρότυπο τρόπο λειτουργίας αυτής του Πειραιά που την καθιστά παράδειγμα σύγχρονης δομής. Περαιτέρω, δομές ημερήσιας φροντίδας λειτουργούν οι ΕΠΑ Θεσσαλονίκης και Λάρισας (με έδρα την Καρδίτσα).

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, έχοντας διαπιστώσει αδυναμίες και ανεπάρκειες στο υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο, προωθεί τον εκσυγχρονισμό των συγκεκριμένων νπδδ, σύμφωνα με τις μεθόδους και τα πρότυπα σύγχρονων ευρωπαϊκών χωρών, προκειμένου οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων να λειτουργούν με γνώμονα την ολόπλευρη στήριξη της προσωπικότητας των ανηλίκων, την υγιή ψυχική και πνευματική ανάπτυξή τους και την ομαλή ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία. Για το λόγο αυτό άλλωστε, συγκροτήθηκε με την αριθ.20206/05-06-2020 Απόφαση

του Υπουργού Δικαιοσύνης (ΑΔΑ: ΨΨ6ΝΩ-ZI7 και ΑΔΑ: 64Ζ4Ω-ΞΨ7), σχετική επιτροπή, αντικείμενο της οποίας αποτέλεσε η εισήγηση θεσμικών αλλαγών απαραίτητων για την αναβάθμιση της λειτουργίας των δομών αυτών. Με γνώμονα το πόρισμα που η ως άνω Επιτροπή υπέβαλε και με δεδομένη την πρόθεση του Υπουργείου για διαρκή επικαιροποίηση της εθνικής νομοθεσίας επί των δικαιωμάτων του παιδιού και εν γένει των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εξετάστηκε ενδελεχώς η οργανωτική λειτουργία και αναγκαιότητα όλων των θεσμών που αφορούν ή σχετίζονται με θέματα θυματοποίησης και παραβατικότητας ανηλίκων. Στη συνέχεια καταρτίστηκε το σχέδιο δράσης του Υπουργείου Δικαιοσύνης στο οποίο έχει ενταχθεί η ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας (κατά τον παρόντα χρόνο βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη) που αφορά στην αναδιάρθρωση, αναδιοργάνωση και τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου λειτουργίας των Εταιριών Προστασίας Ανηλίκων (ΕΠΑ), των Σπιτιών του Παιδιού και των Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής του Υπουργείου Δικαιοσύνης, προκειμένου να μπορέσουν να επιτελέσουν τον ρόλο για τον οποίο έχουν συσταθεί, που συνίσταται στην κατάλληλη υποστήριξη των εισαγγελικών και δικαστικών αρχών, σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό καθεστώς, με γνώμονα την αποτελεσματικότητα και την απρόσκοπτη προώθηση του έργου τους στα ζητήματα προστασίας των ανηλίκων.

Το εν λόγω σχέδιο νόμου έχει προγραμματιστεί από το Υπουργείο μας να κατατεθεί πολύ σύντομα ενώπιον της Εθνικής Αντιπροσωπείας προς ψήφιση. Στόχος της νέας αυτής νομοθετικής πρωτοβουλίας είναι η διακριτική και αποτελεσματική προστασία των ανηλίκων και η παροχή της κατάλληλης αντιμετώπισης και των αναγκαίων παρεμβάσεων, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους ανήλικους να ανακάμψουν από τις αρνητικές επιπτώσεις των επώδυνων βιωμάτων τους και να ενταχθούν στην κοινωνία. Βούληση είναι να δοθεί στα ανήλικα παιδιά και στους εφήβους, που έχουν βιώσει ακραίες τραυματικές εμπειρίες εγκατάλειψης, παραμέλησης ή/και κακοποίησης στην παιδική ηλικία, μια δεύτερη ευκαιρία, η οποία θα λειτουργήσει διορθωτικά και θεραπευτικά δίνοντάς τους τη δυνατότητα επούλωσης των ψυχικών τραυμάτων τους.

Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στα παιδιά και στους εφήβους που κρίνεται αναγκαία η απομάκρυνσή τους από το οικογενειακό περιβάλλον λόγω παραμέλησης ή και κακοποίησης τους. Η εναλλακτική λύση της παραμονής των παιδιών σε ίδρυμα αποδεικνύεται ακατάλληλη, αφού και τα ερευνητικά δεδομένα καταδεικνύουν ότι η μακρόχρονη παραμονή των παιδιών σε ιδρύματα κλειστής περίθαλψης (περισσότερο από έξι μήνες), έχει σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις σε όλους τους τομείς της ανάπτυξης τους. Οι επιπτώσεις είναι εμφανείς στην συναισθηματική, κοινωνική και γνωστική ανάπτυξή τους, μάλιστα οι επιπτώσεις αυτές είναι μακροχρόνιες, διαρκούν δηλ. πολλά χρόνια μετά την απομάκρυνση των παιδιών από το ίδρυμα.

Προκειμένου να αποφευχθούν λοιπόν, οι μακροχρόνιες αρνητικές επιπτώσεις της παραμονής των παιδιών σε ίδρυμα, βασικός στόχος είναι η παροχή της αναγκαίας κοινωνικο-συναισθηματικής στήριξης στους γονείς, ώστε να είναι σε θέση να ανταπεξέλθουν στο γονεϊκό τους ρόλο και να αναλάβουν την φροντίδα των παιδιών τους.

Ιδιαίτερη βαρύτητα θα δοθεί στην αντιμετώπιση των ανηλίκων παραβατών, ώστε να επανενταχθούν πλήρως στην κοινωνία. Είναι πλέον τεκμηριωμένο ερευνητικά ότι οι πρώιμες αρνητικές εμπειρίες, όπως η ασυνεπής και μη ευαίσθητη μητρική φροντίδα, η εγκατάλειψη, η παραμέληση και η κακοποίηση συχνά οδηγούν σε παραβατικότητα και σε αντικοινωνική συμπεριφορά. Η αντιμετώπιση και η κοινωνική επανένταξη των ανηλίκων παραβατών αποτελεί κοινωνική πρόκληση και υποχρέωση της κοινωνίας. Η κατάλληλη αντιμετώπιση με εξειδικευμένο προσωπικό που θα αναλάβει το ρόλο του επαρκούς γονέα και του ικανού θεραπευτή θα δώσει τη

δυνατότητα στους ανήλικους παραβάτες να αισθανθούν συναισθηματικά ασφαλείς και να ενταχθούν κοινωνικά.

Επιπλέον, στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών για την αναβάθμιση των Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής υλοποιείται έργο με τίτλο «Αναβάθμιση των υπηρεσιών που παρέχονται από τις δομές που λειτουργούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης» που χρηματοδοτείται από πόρους του ΕΣΠΑ και τον Σεπτέμβριο του 2022 έλαβε χώρα στο Υπουργείο Δικαιοσύνης εκδήλωση για την παρουσίασή του.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, έχοντας πλέον διαμορφώσει πλήρη εικόνα για τα προβλήματα που υπάρχουν σε όλο το φάσμα που άπτεται της παιδικής προστασίας και της προστασίας των ανηλίκων και υπάγονται στην αρμοδιότητά του, θα συμβάλει με όλα τα μέσα που διαθέτει στην άρση των υφιστάμενων δυσλειτουργιών και στην εισαγωγή του κατάλληλου πλαισίου που θα λειτουργήσει προστατευτικά για τους ανήλικους.

Κατά τα λοιπά ζητήματα που τίγονται, αρμόδιοι να σας ενημερώσουν είναι οι συνερωτώμενοι Υπουργοί.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ**

Με εντολή Υπουργού
Ακριβές αντίγραφο
Η Προϊσταμένη του Γραφείου

Γαβριέλα Σαρρή

Αριθμός σελίδων εγγράφου: ...8...
Αριθμός σελίδων συνημμένων:0...
Σύνολο σελίδων: 8